Zet (je) tanden in het maaisel …

Samenvatting

Sectoren
groene vingers
Trefwoorden
groenbeheer
maaibeheer
hooivork
hooihark
mestriek
bladhark
tuinhark
veiligheid
hooiruiter

De leerlingen kunnen een aantal technische handelingen uitvoeren bij het verzamelen van het maaisel.

Inhoud: gereedschap om maaisel te verzamelen

Doelstellingen

Doelstellingen

- De leerlingen kunnen een hooihark en hooiriek op eigenschappen en gebruik onderscheiden en op een veilige manier hanteren
- De leerlingen kunnen verklaren waarom het hooi best op (verhoogde) hopen verzameld wordt.

Eindtermen en leerplandoelen

Eindtermen

- Wet. & techniek
  - 2.2
  - 2.14
  - 2.16

VVKBaO

- IVgv2
- OWte2
- OWte3

OVSG

- Wereldoriëntatie
  - WO-TEC-01.10
  - WO-TEC-01.12
  - WO-TEC-02.07
  - WO-TEC-04.02

GO!

- Wereldoriëntatie

- 3.3.1.4
- 3.3.2.4
- 3.3.3.21

Materiaal

- enkele hooivorken (met 2 tanden, met 3 tanden, met meer tanden)
- enkele harken

Lesverloop

1. Gras verzamelen

We hebben vorige keer gemaaid met de sikkel. Bij het maaien met de grasmachine wordt alle gras verzameld en verwijderd. Bij de sikkel is dat niet het geval.

AUTHENTIEKE CONTEXT

- Wat gaan we doen met het gemaaide gras? Laten liggen of verwijderen?

- Wat gebeurt er als we het laten liggen? (Het gras gaat rotten. Het gras onder de hoop kan moeilijk of niet meer groeien. Je krijgt een lege plek waar straks onkruid komt te staan. Rottend maaisel betekent ook meststof. Daardoor gaat het gras nog sneller en vooral forser groeien, waardoor andere plantensoorten geen kansen krijgen. Dat vinden bijen en andere insecten die leven van bloeiende planten niet zo fijn.)

- Gras verwijderen? Hoe pakken we dat aan en waar brengen we het dan naartoe?

DENK- en DOEVRAGEN

Observeer samen met de kinderen de hooivorken .

ALGEMEEN

- Kennen jullie de juiste naam voor dit gereedschap? (denk aan je middag- of avondmaal)

- Waar hebben jullie dit nog gezien? Wie heeft dit ooit uitgeprobeerd ? Wat zijn de verschillen ?

VORM EN GEBRUIK

- Zou het aantal tanden een verschil maken? Waarom zijn er vorken met maar 2 tanden?

(Vorken met 2 tanden werden vroeger vooral gebruikt om stro- of hooibalen op te tillen en op de wagen te laden. Vorken met meer dan 2 tanden zijn makkelijk om hopen gras of hooi te verplaatsen.)

Door de komst van moderne machines en grotere strobalen wordt de hooivork vandaag niet zoveel meer gebruikt!

- Zouden de tanden ons kunnen helpen tijdens het verzamelen van ons maaisel? (Hoe meer tanden, hoe meer maaisel je kunt verzamelen/verplaatsen.)

- Waarom zitten er scherpen punten aan de hooivork? (De scherpe punten van de vork zijn nodig om in een strobaal te kunnen prikken. Ze zijn ook best handig om de vork even in de grond te zetten als je hem niet nodig hebt.)

- Als we straks gras gaan verzamelen met een hooivork dan moeten we dat op een veilige en correcte manier doen. Hoe gaan we gras verzamelen met de hooivork? (Om gras te verzamelen gaan we het gras met de hooivork naar ons toe trekken. Daarvoor gebruiken we onze vork met de punten naar beneden. Om het gras te verplaatsen, scheppen we het gras op hoopjes. Wees voorzichtig met de scherpe punten van de hooivork.)

SYSTEMATISCH ONDERZOEK

Laat de kinderen uittesten (hooivork met twee vs. drie of vier tanden)

Welk gereedschap werkt het best om zoveel mogelijk gras in één beurt te verplaatsen?

Maak eventueel een vergelijking met de mestriek.

- *Ken je nog een voorwerp met meer tanden dat hier goed van pas zou komen om ons maaisel te verzamelen?* (Een hark) (zie extra info)
- *Hoe ga je gras verzamelen met de hooihark?* (Een hark werkt net iets makkelijker. Laat je hark over de grond zweven, anders krijg je misschien wel wat problemen.)

SYSTEMATISCH ONDERZOEK

Laat de kinderen uittesten (hooivork versus hooihark)

Welk gereedschap werkt het best om dit gras te verzamelen? En om het te verplaatsen?

Welk gereedschap is het veiligst ?

2. Aan het werk

TRIGGER

De kinderen kijken er intussen wel al naar uit om zelf aan de slag te gaan. Geen tijd te verliezen dus…

Laat ze wel nog even nadenken over één van volgende trigger(s).

Wat gaan we straks doen met de hoopjes maaisel? Waarom leggen we het niet op grote hopen ?

Wat is een hooiruiter ?

Laat de kinderen nu verder op het perceel het maaisel verzamelen.

Een paar veiligheidsvoorschriften voor het effectieve werk begint, kunnen niet ontbreken. Overdrijf echter niet. Kinderen snappen echt wel dat ze voorzichtig te werk moeten gaan.

- Werk per twee. De tweede bewaart voldoende afstand van de andere.
- Draag steeds werkhandschoenen.
- Controleer de vrije ruimte rond je om niets en niemand te raken. Hou de personen om je heen in de gaten! Hou iedereen op zijn minst zover op afstand dat je, als je uitschiet, niemand kunt raken.
- Leg je gereedschap nooit met de tanden omhoog als je het niet meer nodig hebt.
- Het maaisel verzamelen we voorlopig op hoopjes. Wie maakt de hoogste stapel ?

Nu ben je er helemaal klaar voor.

3. Nabespreking

REFLECTIE en INTERACTIE

Tijdens de reflectie wordt het (verzamel)werk nog eens overlopen en op kwaliteit geëvalueerd. *(Hoe verliep het werk ? Hoeveel tijd was er voor die taak nodig ?...)*

We blikken vooruit op de volgende les. We doen dat a.d.h.v. de antwoorden op onze trigger(s).

- Wat gaan we nu doen met die kleine hoopjes maaisel? (We laten het verder uitdrogen. Als we het zomaar in kleine hoopjes laten liggen, dan drogen ze niet en gaat het maaisel uiteindelijk rotten.)

- Waarom leggen we het niet op grote hopen? (Bij veel wind waaien de hopen terug om. In de volgende les bouwen we een stevige constructie om het maaisel te verzamelen.)

- Wat is een hooiruiter ? (zie uitleg bij 'extra info')

Extra info

De hooivork en de mestriek

Een **hooivork** (of gaffel) is een handig stuk gereedschap waarmee zaken als *hooi* en *stro* op een eenvoudige wijze handmatig kunnen worden verplaatst. Het *gereedschap* heeft de vorm van een *vork*.

Een hooivork heeft een lange steel met 2 of 3 scherpe tanden om hooi of stro in de vorm van een los product of als pak/baal te verplaatsen. Een lange steel (soms zelfs meer dan 2 meter) is nodig om de hoeveelheid hooi of stro hoog op een hooiwagen te kunnen werpen.

De hooivork lijkt op de *mestvork*, maar er zijn verschillen. Een mestvork heeft meestal 4 scherpe tanden en een kortere steel, soms met een handgreep. De tanden zijn meestal iets dikker dan van een hooivork en kunnen ovaal van vorm zijn. Stalmest is dan ook meestal één grote gladde smurrie van stro en poep. Dat kan doorwegen (dikke tanden) en wat extra draagvlak (afgeplatte tanden) is handig om onderweg de helft niet te verliezen.

De schop zou misschien wel een alternatief kunnen zijn, maar die krijg je niet in die smurrie geprikt.

Afbeelding : hooivork (2 tanden) hooivork (3 tanden) mestvork (4 tanden)

De hooihark

Een **hooihark** is een hark met een heleboel tanden. Hoe meer tanden, hoe meer maaisel je kunt verzamelen. Meestal zijn de harken gemaakt uit metaal, af en toe vind je ze ook in kunststof.

Een **bladhark** heeft gebogen tanden en is ideaal om in de herfst bladeren samen te harken. Een **tuinhark** heeft kortere, metalen tanden die dienen om de grond fijn te harken net voor het zaaien.

Afbeelding : hooihark bladhark tuinhark

De hooiruiter

Een **ruiter** is een houten stellage met drie of vier poten met daartussen dwarsliggers voor op het veld. Vroeger werd daar hooi gedurende langere tijd bewaard.

Ruiters zijn meestal vervaardigd uit houten palen. Op dwarsverbindingen tussen de poten kan het gewas los worden opgetast om te drogen. Doordat het geoogste materiaal vrij van de grond opgestapeld wordt, droogt het in zon en wind beter dan wanneer het op het land zou blijven liggen.

De staande palen worden aan een zijde aan elkaar bevestigd en in piramidevorm geplaatst, aan de basis staan ze niet meer dan een meter uit elkaar. Drie of vier dwarspalen worden er op ongeveer vijftig centimeter boven de bodem horizontaal tegenaan gelegd of geknoopt.

bron: https://ijzertijdboerderij.wordpress.com/2014/09/28/maken-en-gebruik-va...